

1. Främjande av Finlands konkurrenskraft samt arbete

1.1 Hur påverkar EU2030-riktlinjerna Finlands konkurrenskraft inom olika sektorer och vilka eventuella motstridigheter finns det?

Belopp: 150 000 €

Tidsplan: Resultaten bör vara tillgängliga hösten 2016.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Utredningen är en fortsättning på de utredningar som hörde samman med EU2030 klimat- och energipolitiken och som finansierades 2014. I fråga om de ämnen som tas upp nu finns det tills vidare endast allmänna uppfattningar och relativt lite forskningsdata. Informationen är till nytta för planeringen, samordningen och beslutsfattandet inom energi- och klimatpolitiken, men också för övrig politik. Vindkraftens kostnadseffektivitet och effekter på energisystemet behöver granskas enligt olika slags utvecklingsvägar. För att kunna utnyttja solenergi till fullo behöver vi bättre och mångsidigare kunskap än tidigare om utveckling och utnyttjande av solenergi. När vind- och solenergi börjar användas stöder den uppnåendet av Finlands mål för förnybar energi och utsläppsminskning samt den industriella utvecklingen och exportmöjligheterna inom branschen för förnybar energi.

Avsikten är att inom ramen för projektet utreda följande:

- Vilka är de viktigaste synergieffekterna och motstridigheterna mellan målen för klimat- och energipolitiken och andra centrala politikmål?
- Hur kan man stärka synergieffekterna genom att sätta upp mål?
- Vilka konsekvenser, utöver klimatförändringar, har EU2030-riktlinjerna för olika sektorer? Vilken legitimitet har politiken?
- Hur kan man kostnadseffektivt främja förnybar energi, särskilt vind- och solenergi, som en del av EU2030-målen?

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Den nationella energi- och klimatstrategin och uppdateringen av den.

Informationsproduktionens huvudsakliga former:

Den producerade informationen är i synnerhet undersökningar, utredningar, framsynsinformation, bakgrundsteckning och jämförelse av verksamhetsalternativ, genom vilka beredningen och genomförandet av uppdateringen av den nationella energi- och klimatstrategin stöds.

1.2. Hur kan ekonomiska styrmedel och finansieringsmekanismer utvecklas för att kombinera element för hållbar tillväxt och produktiv företagsverksamhet?

Belopp: 600 000 € (fördelat på fyra projekt)

Tidsplan: Resultaten bör finnas tillgängliga före utgången av 2016.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Projekt 1: Beskattningens inverkan på investeringar och produktivitet (100 000 €)

Beskattningen inverkar på företagens investeringsbeslut genom avkastningskravet för en investering. På grund av beskattningen måste en investerings avkastning före skatt vara större för att avkastningskravet för investeringen ska uppfyllas. Beskattningen gör alltså att pågående och nya investeringar är mindre lönsamma jämfört med i en situation utan beskattning, och därmed finns det mindre kapital tillgängligt för ytterligare investeringar. Företagsbeskattningen inverkar också på hur kapital allokeras. Om olika investeringsobjekt behandlas olika i beskattningen, sporrar beskattningen till att kanalisera kapital till lågt beskattade investeringsobjekt på högt beskattade investeringsobjekts bekostnad. Detta gör att kapitalet inte nödvändigtvis kanaliseras till de mest produktiva investeringsobjekten.

Syftet är att granska hur Finlands nuvarande system för företagsbeskattning påverkar företagens investeringsbeslut. Särskilt viktigt är det att granska om företagsbeskattningen förhindrar en effektiv kanalisering av kapital till mer produktiva investeringsobjekt. Centrala frågor som bör utredas är hur systemet för företagsbeskattning inverkar på kanaliseringen av kapital till olika investeringsobjekt (maskiner, anläggningar, immateriella investeringar m.m.) och på valet av finansieringsform för dessa investeringar (i förhållande till kvarhållna vinstmedel, aktieemissioner och skulder). I utredningen bedöms också hur sådana här eventuella problem inverkar på ökningen av antalet investeringar.

Avsikten är att utreda internationellt tillämpade lösningar som har framförts inom ekonomisk teori och deras inverkan på kanaliseringen av kapital till olika investeringsobjekt och på finansieringen av dem. Exempelvis Finansministeriet har 2006 dryftat utvecklingsbehoven för systemet för företagsbeskattning:

(www.2014.vm.fi/vm/fi/03_tiedotteet_ja_puheet/01_tiedotteet/20060316Yritys/100769.pdf).

I Sverige har det också lagts fram förslag för reform av systemet

(www.regeringen.se/content/1/c6/24/22/09/23b369ae.pdf).

Europeiska kommissionen har låtit göra bedömningar av konsekvenserna av olika system för företagsbeskattning, också för Finlands del

(ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/acecbit_study.pdf).

Syftet är att producera jämförande information om olika alternativa system för företagsbeskattning och hur dessa lämpar sig för Finland. Målet är att föreslå ett system för företagsbeskattning som är lämpligt för Finland och som beaktar ovannämnda problem samt bedöma dess konsekvenser för Finlands ekonomi, speciellt ur investerings- och tillväxtpunkt.

Projekt 2: Energibeskattningen (100 000 €)

En viktig prioritering inom skattepolitiken är att också beakta miljöfaktorer. Förutom statsfinansiella mål var ett mål med energiskattereformen 2011

(www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2010/20100147.pdf) att stödja uppnåendet av målen för den nationella klimat- och energistrategin. Av dessa var särskilt minskning av växthusgasutsläppen, förbättrande av energieffektiviteten och en ökad användning av förnybara energikällor centrala mål för den strukturella reformen av energibeskattningen och skattehöjningarna 2011.

År 2013 gjordes en utredning där de statsfinansiella konsekvenserna av energiskattereformen 2011 bedömdes (http://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/t172.pdf). Målet med den utredning som nu ska göras är att granska de kortsiktiga konsekvenserna av energiskattereformen 2011 i synnerhet avseende styrningsmålen och energibeskattningsens struktur. Efter reformen har det skett höjningar inom energibeskattningen och dessutom har användningen av vissa element inom energibeskattningen, såsom den s.k. skattegiljotinen för energiintensiva branscher, blivit mera omfattande.

I projektet ska man dryfta hur energiskattereformen 2011 har uppfyllt de miljö- och styrningsmål som har satts upp för den och hurdan Finlands energibeskattning för närvarande är till sin struktur i förhållande till internationella jämförelseobjekt och ur den ekonomisk-teoretiska forskningens perspektiv. I projektet ska man kritiskt utvärdera reformen av energibeskattningen och de åtgärder som har gjorts efter den samt lägga fram förslag om hur energibeskattningen kan utvecklas ur ekonomisk-teoretisk, internationell och miljömässig synvinkel. I projektet ska också läggas fram förslag om hur man i det administrativa arbetet kan stödja utvecklingen av forskningsinfrastruktur i anslutning till energibeskattningen. Detta förutsätter en empirisk utvärdering med nuvarande material, forskningsinfrastruktur i anslutning till energibeskattningen och utredning av behoven av att utveckla forskningsinfrastrukturen.

Projekt 3: Regleringen av och stödstrukturen för bioekonomin (200 000 €)

Målet med Finlands nationella bioekonomiska strategi

(biotalous.fi/wp-content/uploads/2014/08/Bioekonomiska_strategi_text.pdf) är att genom ökad bioekonomisk affärsverksamhet samt produkter och tjänster med högt mervärde skapa ny ekonomisk tillväxt och 100 000 nya arbetstillfällen. Samtidigt måste man säkerställa att naturens ekosystem har förutsättningar att fungera. Staten har tillgång till en hel del ekonomiska styrmedel, som om de används rätt kan skapa en verksamhetsmiljö som främjar innovationer och en bättre sysselsättningsutveckling med beaktande av den bioekonomiska strategins hållbarhetsmål. Det är möjligt att innovationer skapas i befintliga branschens gränsområden och utanför dem. Den offentliga sektorns främjande åtgärder (inklusive offentliga upphandlingar) riktar sig dock ofta till någon specifik sektor och stöder därmed inte tänkande över branschgränserna.

Målet med projektet är att utreda alternativ för så effektiv användning som möjligt av olika styrmedel (bl.a. ekonomiska incitament och reglering) för att främja hållbar tillväxt över sektorsgränserna. I projektet ska det göras en kritisk bedömning av den nuvarande verksamhetsmiljön och stödstrukturen och läggas fram bedömningar av hur verksamhetsmiljön och stödstrukturen för bioekonomin, såsom jord- och skogsbruket och industri som förädlar bioresurser, samt för bioekonomins tjänster kan utvecklas och bli effektivare. I projektet ska också bedömas hurdan regleringen av verksamhet som använder naturresurser är och vilka konsekvenser regleringen har i fråga om fördelar och nackdelar för verksamheten.

Projektet producerar information om problem som gäller det praktiska främjandet av den bioekonomiska strategin och om lösningen av dem. I projektet produceras en teoretiskt eller empiriskt motiverad uppfattning om hurdana utmaningarna med den nuvarande stöd- och styrningsstrukturen är och hur dessa kan utvecklas.

Projekt 4: Pådrivande faktorer och flaskhalsar som påverkar uppstarts företagens tillväxt: Nyetablerade företags betydelse för omvandlingen av Finlands näringsstruktur, produktivitetens och sysselsättningens utveckling samt företagens internationalisering (200 000 €)

I små mikroföretag har det i betydande grad uppstått nya jobb under de senaste åren. Finland har också profilerat sig starkt som ett land som uppmuntrar uppstarts företag. I synnerhet unga personers mikroföretag bedriver affärsverksamhet som till stor del är förlagd till branscher som är under förnyelse och skapar tillväxt. Många av dessa är uppstarts företag som nyligen har inlett sin verksamhet och vars verksamhetsmodell ofta stöder sig på digitala produkter och marknader som utvecklas snabbt samt teknik som förbättrar material- och energieffektiviteten (cleantech).

En grundförutsättning för att företag ska ha framgång är ambitiösa tillväxtmål. För att uppnå tillväxt och framgång behövs också offentligt stöd som allokeras ändamålsenligt vid rätt tidpunkt. I Finland har antalet uppstarts företag ökat i snabb takt medan övrig företagsverksamhet har avtagit. Undersökningar visar att det är en mycket liten grupp unga växande företag som skapar en betydande del av alla nya arbetstillfällen. Enligt en undersökning från OECD beror de snabbt växande företagens utveckling inte endast på företagets bransch, teknologi eller övriga företagsinterna faktorer, utan framgången bygger också på ett regionalt tillväxtstödande ekosystem. Att det i Finland utvecklas ekosystem av uppstarts företag som även internationellt sett är exceptionellt aktiva och att dessa stärks bör säkerställas på alla behövliga sätt.

Inom finans- och näringspolitiken är det viktigt att koncentrera sig på frågor som anknyter till företagsamhet som förnyar företagssektorn och produktions- och tjänstestrukturerna. När det gäller stödjande av ekonomisk tillväxt på lång sikt lyfts då i synnerhet fram frågor som anknyter till ny tillväxtsökande företagsamhet. Finland har hört till föregångarna inom utveckling av uppstartsekonomi och näringspolitik som stöder den. För att man ska kunna hålla kvar och stärka sin position krävs satsningar på forskning som dels förbättrar förståelsen om själva fenomenet, dels stärker kunskapsbasen för utveckling av politiska åtgärder.

Målet med projektet är att för beslutsfattandet producera information om hur den offentliga politiken bör utvecklas för att den så bra som möjligt ska främja framgångsrik tillväxt för uppstarts företagen. I detta projekt ska man därför:

- 1) fördjupa kunskapen om uppstarts företags uppkomst, tillväxt och framgång – och flaskhalsar i samband med detta,
- 2) fördjupa förståelsen om verksamhetsmiljöns betydelse för uppstarts företags uppkomst, tillväxt och framgång samt sysselsättningen,
- 3) utvärdera utvecklingen i den globala verksamhetsmiljön, vilken kan ha väsentlig betydelse för utvecklingen av ny växande affärsverksamhet i Finland och utvecklingen av den politik som gäller den.

Uppstarts företagens uppkomst, tillväxt och framgång utreds i huvudsak med hjälp av befintlig litteratur. För att utveckla politiken är det nödvändigt att förstå de interna faktorer inom uppstarts företagen som förklarar framgången, tillväxtens dynamik, skalning av verksamheten, internationalisering av verksamheten och verksamheten som en del av värdenätverk samt problem i anknytning till dem.

Forskningens tyngdpunkt ligger på undersökandet av verksamhetsmiljöns betydelse. I synnerhet vill man förstå hur den offentliga politiken och förvaltningen kan påverka uppstartsföretags uppkomst, tillväxt och framgång. I detta sammanhang är de centrala frågeställningarna bl.a. följande:

- Vilken roll har faktorer som gäller lagstiftning, reglering och beskattning i företagets tillväxt och hur påverkar dessa faktorer tillväxten?
- Skapar regleringen problem i uppstartsföretagens verksamhetsmiljö, och kan man utveckla regleringen så att den fungerar bättre med tanke på företagets tillväxt?
- Vilken roll och betydelse har olika politikområden för uppstartsföretagens uppkomst, tillväxt och framgång? Hur bör deras roll utvecklas?
- Stöter uppstartsföretagen på särskilda problem på finansmarknaden, t.ex. när det gäller tillgång till finansiering eller lånevillkor?
- Hur bemöter uppstartsföretagen arbetsmarknaden, och i synnerhet hurdana för tillväxten centrala utmaningar stöter de på i fråga om tillgång till arbetskraft och anställande?
- Vilka direkta och indirekta effekter har beviljade företagsstöd och offentliga stödtjänster (analys-, utbildnings- och konsulttjänster, åtgärder för främjande av export och internationalisering) och utvecklingsprogram (företagsstimuleringsprogram och coachningsprogram) på dessa företags verksamhet och inom vilket tidsspann verkar dessa?
- Vilka regionekonomiska faktorer främjar utveckling och stärkande av aktiva ekosystem av uppstartsföretag i Finland?

Den information som produceras genom projektet stöder små tillväxtföretags utvecklingsstigar och utvecklingen av ett system för uppföljning av de offentliga stödtjänsternas verkningsfullhet.

I projektet bör man analysera vad ett ekosystem av uppstartsföretag innehåller, bl.a. genom analys av utländska erfarenheter samt hjälpa till att konkretisera hur verksamhetsmiljön bör utvecklas nationellt och i olika regioner. Ekosystemanalysen kan fokusera på teman som är betydande för fokusområdet "Hållbar tillväxt" (t.ex. ekosystem inom bioenergi, cleantech och förnybar energi).

I projektet förutses sådana växande fenomen i den globala verksamhetsmiljön som kan ha stor betydelse för uppstartsföretagsverksamhetens förutsättningar och tillväxt i Finland. I granskningen av den globala verksamhetsmiljön ingår övriga länders åtgärder för att utveckla uppstartsverksamheten. Hur har de utmaningar som lyfts fram från företagshåll lösts i övriga EU-länder, såsom Tyskland och Danmark, och hur kan eventuell god praxis lämpa sig för Finland?

Eventuella länkar till statsrådets strategier och övrig utrednings- och forskningsverksamhet: Projektet har starka kopplingar till alla ämnen inom fokusområdet "Hållbar tillväxt" och till flera av statsrådets strategier.

Informationsproduktionens huvudsakliga former: Framsynsinformation och bakgrundsteckning samt analys av lägesbilden.

1.3. Hur stöder vi lösningar som främjar kretsloppsekonomi i Finland?

Belopp: 250 000 €

Tidsplan: Resultaten ska finnas tillgängliga senast i början av 2016.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Finland anser att det är viktigt att påskynda grön tillväxt, vilket kretsloppsekonomi och den resurseffektivitet som hör samman med den kan skapa tillsammans med en hållbar bioekonomi och cleantech. Projektet har nära anknytning till EU:s sjunde miljöprogram och kommissionens färskt pakett om kretsloppsekonomi samt nya förslag till ändringar av återvinningsmålen som eventuellt föreslås 2015. Projektet har också beröringspunkter med den nationella bioekonomiska strategin, cleantech- och materialeffektivitetsprogrammen och den riksomfattande avfallsplanen.

Främjande av kretsloppsekonomi förutsätter åtgärder på EU-nivå, men också nationella politiska åtgärder och lösningsmodeller för förverkligande av en övergång till kretsloppsekonomi. Centrala åtgärder som stöder kretsloppsekonomi är bl.a. innovationer som stöder återvinningsmarknaden, nya affärsmodeller, ekoplanering, sådant samarbete mellan aktörer som stöder ett effektivt utnyttjande av material och utveckling av kompetens samt utbildning.

Många strukturella hinder gör att utvecklingen mot en kretsloppsekonomi går långsammare. I främjandet av kretsloppsekonomi är det viktigt att hitta en övergripande och samordnad palett av olika aktörers metoder, där man bl.a. genom ekonomisk styrning, utvecklade finansieringsinstrument, offentliga upphandlingar, produkt- och avfallspolitik som stöder materialeffektivitet, lösningar för samhällsplanering och stadsbyggande samt olika slags försöksverksamhet på ett kostnadseffektivt sätt försöker främja kretsloppsekonomi. Lagstiftningen bör utvecklas så att den stöder lösningar som främjar kretsloppsekonomi och så att den minskar den administrativa bördan för företag och myndigheter.

En övergång till kretsloppsekonomi förutsätter nya typer av partnerskap och ändringar i alla skeden av värdekedjan. Exempelvis cleantech-upphandlingar, industriell symbios, ekologisk produktplanering och materialsyn främjar på kommun- och företagsnivå både miljömålen och möjligheterna att skapa ny affärsverksamhet och gröna jobb. Också medborgarna och konsumenterna har en central roll som förverkligare av kretsloppsekonomin möjligheter.

Revideringarna av EU:s avfallspolitik och den riksomfattande avfallsplanen skapar möjligheter att främja kretsloppsekonomi. Vid sidan av återvinning bör man i högre grad än vad som framförts också fokusera på främjande av återanvändning och övrigt förebyggande av uppkomsten av avfall.

Forskningsfrågor:

- Hurdan och hur omfattande är kretsloppsekonomin i Finland för närvarande och vilken är dess tillväxtpotential (i fråga om mängd sidoströmmar och avfall eller affärsverksamhet)?
- Vilka centrala åtgärder och politiska instrument främjar kretsloppsekonomi och grön tillväxt och hur bör deras inverkan stärkas, med beaktande av kretsloppsekonomin olika verkningar i glesbebyggda områden och urbana regioner?
- Hurdana revideringsmål för EU:s avfallspolitik skulle på bästa sätt stödja främjandet av kretsloppsekonomi för Finlands del? Hurdana åtgärder behövs för att utveckla produkter som förädlats ur avfall och för att öka användningen av dem som en del av främjandet av bioekonomi och cleantech (t.ex. utvecklande av nationella End of Waste-kriterier)?
- Vilka kopplingar och synergier finns det mellan kretsloppsekonomin och övriga initiativ och politiska åtgärder som främjar grön tillväxt?

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet: Projektet har en stark koppling till kommissionens färskpaket om kretsloppsekonomi och till eventuella nya förslag till ändringar av återvinningsmålen. Det har också beröringspunkter med den nationella bioekonomiska strategin, den riksomfattande avfallsplanen (planeringen av en ny inleds 2015) och cleantech- och materialeffektivitetsprogrammen, där det ingår politiska riktlinjer och åtgärdsförslag som anknyter till frågan. Utvecklingen av politik för resurseffektivitet och kretsloppsekonomi hör samman med främjande av användningen av naturresurser, inklusive bioenergi, och biprodukter.

Informationsproduktionens huvudsakliga former: I projektet ska man i huvudsak förutse, utvärdera och teckna bakgrunden till eventuella initiativ, politiska åtgärder och strategier på nationell nivå och EU-nivå för utnyttjande av möjligheterna med kretsloppsekonomi. Samtidigt anknyter projektet till genomförandet av statsrådets strategier. Den producerade informationen är framför allt a) framsynsinformation och bakgrundsteckning (inkl. metaanalys av befintlig data), b) jämförelse av verksamhetsalternativ samt c) bedömning av politiska åtgärder.

1.4. Vilka är de viktigaste åtgärderna för att förlänga tiden i arbetslivet och höja sysselsättningsnivån?

Belopp: 300 000 €

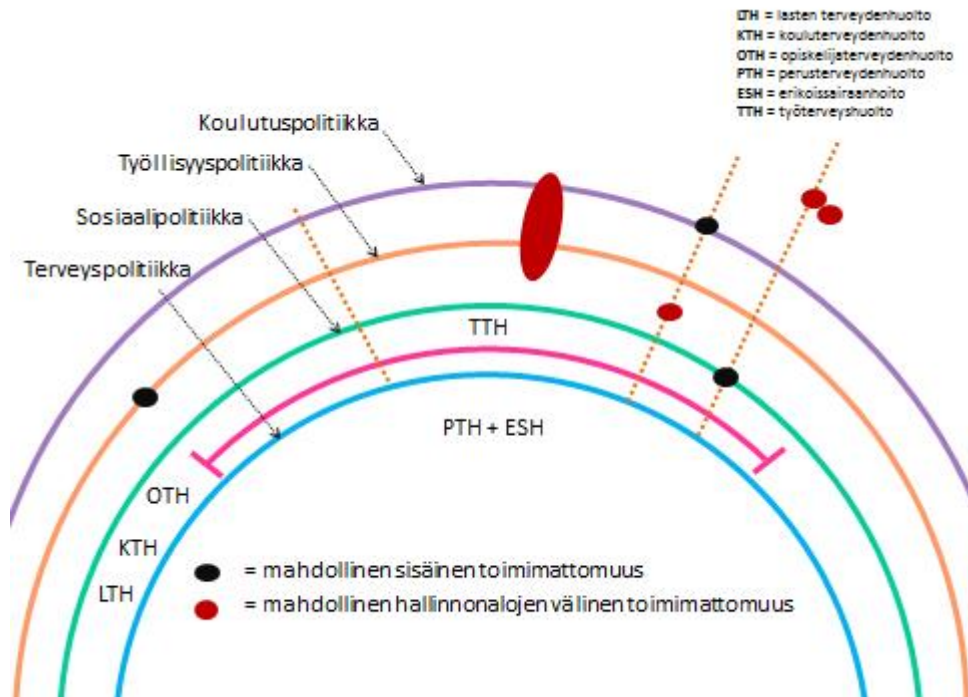
Tidsplan: Preliminära resultat behövs redan medan projekten genomförs som stöd för den nya regeringens beslutsfattande. Resultaten bör finnas tillgängliga under 2016.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

För att upprätthålla och höja sysselsättningsnivån är det av största vikt att tiden i arbetslivet förlängs både i början och slutet i en situation där en kraftigt åldrande befolkning och den långvariga minskning av utbudet av arbetskraft som följer av detta hotar att bryta ner förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och finansieringen av den offentliga servicen. Dessutom har den långvariga ekonomiska recessionen minskat efterfrågan på arbetskraft och lett till ökad arbetslöshet. Arbetslösheten har delvis blivit strukturell arbetslöshet, vilket kräver kraftigare politiska åtgärder än de nuvarande. Centrala utmaningar på kort sikt är också de matchningsproblem på arbetsmarknaden som beror på snabba strukturomvandlingar inom näringslivet.

Arbetsförvaltningens åtgärder har inriktats på ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten samt utvecklande av arbetskraftsservicen. Man har fäst vikt vid att utbud och efterfrågan av arbetskraft ska mötas och att arbetslivsnära utbildning utvecklas. I Finland har det under de senaste åren också t.ex. gjorts flera ändringar i sjukförsäkringslagen genom vilka man strävar efter att minska sjukfrånvaron och sjuk- och invalidpensionerna samt öka deltagandet i arbete.

Som bakgrund för fortsatta åtgärder är det viktigt att identifiera hur åtgärder som har gjorts inom olika sektorer har inverkat på arbetsskärslängden. Målet med projektet är att kartlägga hur olika förvaltningsområdens politiska åtgärder förlänger tiden i arbetslivet när de riktas in på olika faser (början, mitten, slutet) av arbetslivet (figur 1).

Figur 1. Arbetskarriärerna och kartläggning av olika politiska åtgärder

Projektet är en arbetslivsbaserad kartläggning av de åtgärder och processer som används inom olika sektors grundläggande verksamhet. Projektet täcker åtgärder som är på olika aktörers ansvar, såsom socialservicesystemet, social- och hälsotjänster, utbildningstjänster, ungdomsarbete, arbets- och näringsförvaltningens tjänster, rehabilitering och förebyggande av utslagning. Målet med projektet är att skapa en helhetsbild av hur olika åtgärder har lyckats eller misslyckats samt av hur de samverkar för att förlänga arbetskarriären i dess olika faser.

Utöver att skapa en helhetsbild är ett mål att bedöma hur effektiva olika politiska åtgärder är när det gäller att förlänga tiden i arbetslivet och höja sysselsättningsnivån. Ett mål med projektet är att utifrån den information som fås som resultat av bedömningen ge rekommendationer om framtida åtgärder. Projektet är en analys av lagstiftningsåtgärder, samarbetet mellan olika myndigheter och forskningsdata så att man senare med hjälp av lagstiftning och andra åtgärder kan förbättra och utveckla samarbetet mellan olika politiska åtgärder. Det är önskvärt att projektet genomförs som ett konsortium.

Forskningsfrågor:

- Hur inverkar olika lagstiftningsåtgärder och övriga åtgärder samt olika aktörers samarbete tillsammans på arbetskarriärernas längd (figur 1)? Vilka är de kritiska punkterna och bristerna när det gäller att förbättra samarbetet mellan olika aktörer?
- Har de socialpolitiska målen med ungdomsgarantin uppnåtts? Vilka faktorer har inverkat på det? Hur bör den sociala delaktighetsdimensionen av ungdomsgarantin utvecklas?
- Vilka faktorer gör att människor hamnar utanför arbetslivet och hindrar människor från att komma in i arbetslivet?

- Hur har de ändringar som har gjorts för att förhindra och minska arbetsförmåga, t.ex. ändringarna i sjukförsäkringslagen, inverkat vid sidan om arbetspolitiken? Hur kan man bedöma synergieffekterna av de arbetskraftspolitiska åtgärderna och åtgärderna för att förhindra arbetsförmåga?
- Vilka har varit de bästa metoderna för att förlänga tiden i arbetslivet i utvecklandet av arbetslivets kvalitet och hurdana metoder behövs i och med att arbetet snabbt förändras?

Information behövs för uppföljningen av det strukturpolitiska programmet för att arbets-, social- och utbildningspolitiska åtgärder som är ännu verkningfullare än tidigare ska fås till stånd.

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet: Projekten hör samman med de arbets-, social- och utbildningspolitiska åtgärder som ingår i regeringens strukturpolitiska program (bl.a. reformen av pensionssystemet, sysselsättningen av äldre, ungdomsgarantin, integrationsprogrammet och utvecklingen av en övergångsarbetsmarknad). Projektet har också kopplingar till bl.a. strategin för utveckling av arbetslivet, där utgångspunkten för genomförandeprojektet Arbetsliv 2020 är att en god kvalitet på arbetslivet gör arbete mer lockande under hela arbetskarriären och därmed förlänger arbetskarriärerna.

Informationsproduktionens huvudsakliga former: framsynsinformation och bakgrundsteckning (inkl. metaanalys av befintlig information) samt utvärdering av politiska åtgärder (ex ante/ex post).

1.5. Hur kan stordata utnyttjas till fullo för att förnya näringsverksamheten och verksamhetssätten?

Belopp: 150 000 €

Tidsplan: Resultaten ska finnas tillgängliga så snart som möjligt efter att den nya regeringsperioden har inletts. Mer exakt forskningsinformation om de frågor som har presenterats här behövs våren 2016.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Nästa regering måste i början av regeringsperioden dra upp riktlinjer för nationella satsningar, projekt som ska inledas och lagstiftningsbehov för att främja den finländska utvecklingen inom stordata. Det är fråga om en bransch under kraftig utveckling, där behövliga politiska åtgärder måste kunna genomföras snabbt.

De största områdena där stordata utnyttjas är för närvarande områdena hälsovård, trafik och handel, men utnyttjandet av stordata erövrar ständigt nya verksamhetsområden. Den offentliga sektorn producerar stora mängder av data och samlar in en stor mängd av olika slags information. Insamlandet och sammanställandet av information och i synnerhet utnyttjandet av dataanalys är dock fortfarande mycket bristfälligt både inom näringslivet och inom den offentliga sektorn.

Att utnyttja stordata, utgå ifrån information och tillämpa analytik i bred omfattning är en allt större konkurrensfaktor på den globala marknaden. Verksamheten hos företag inom olika branscher och styrningen av den ändras ständigt så att den baserar sig allt mer på insamling och analys av stora datamängder. Endast storleken på marknaden för stordatateknik och stordatatjänster kommer enligt IDC att uppgå till så mycket som 32,4 miljarder dollar redan 2017. I olika utredningar och undersökningar anses ibruktagandet av stordata allmänt vara en faktor som starkt formar ekonomin. I lösningar som baserar sig på utnyttjande av stordata ligger en innovationspotential som är viktig för Finlands ekonomi. Med hjälp av forskning bör det utredas ännu noggrannare bl.a. hurdana ekonomiska effekter som kan hänföras till utnyttjande av stordata.

En mer utbredd användning och analytik av stordata för med sig en stor sysselsättningspotential inom olika branscher. Detta gäller också nya små och medelstora företag som har koncentrerat sig på lösningar som baserar sig på stordata. Behovet av personer som är kunniga inom området växer snabbt, i nuläget råder det redan brist på dem. Olika lösningar för nuvarande flaskhalsar när det gäller utnyttjande av stordata också inom den privata sektorn (bl.a. kunnande och lagstiftning) måste utredas och jämföras. I utnyttjandet av data och i den databaserade verksamheten ses dessutom en stor potential för att medborgarna kan delta och för att individcentrerade tjänster uppstår. Också tjänsteinnovationer som hänför sig till persondata (My Data) är potentiella skapare av ny affärsverksamhet.

För att Finland ska uppnå konkurrenskraft och konkurrensfördel i en kritisk situation behövs brådskande information till stöd för beredningen av dataskyddslagstiftningen, som håller på att revideras utgående från EU:s personuppgiftsförordning. Också aspekter som gäller datasäkerhet bör utredas ytterligare. Att använda information som bas samt utnyttja stordata ingår också i IKT 2015-gruppens promemoria om tyngdpunkterna inom den digitala utvecklingen, som statsrådets aftonskola diskuterade den 14 januari 2015.

Forskningsfrågor:

- Hurdana ekonomiska effekter och vilken affärsverksamhetspotential har ett omfattande utnyttjande av stordata?
- Med hurdana åtgärder kan man främja medborgarnas möjlighet att bestämma över användningen av deras persondata (My Data) och skapande av tjänster som baserar sig på persondata?
- Hurdana lösningar garanterar dataskydd och transparens inom informationsbehandlingen i fråga om tjänster som baserar sig på stordata?

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

- Rapporten 21 polkua kitkattomaan Suomeen (21 vägar till ett friktionsfritt Finland) och det uppföljningsarbete som arbetsgruppen IKT 2015 har gjort, Tekes program "Teollinen internet" (industriellt internet), strategin "Sote-tieto hyötykäyttöön", programmet för öppen information, Digiles program D2I, olika förvaltningsområdens informationsstrategier.
- EU:s digitala agenda 2015, EU:s meddelande om användning av stordata (COM (2014) 442 final) och det åtgärdsprogram om övergång till en datadriven ekonomi som är under beredning med meddelandet som grund. Det kommande åtgärdsprogrammet EU big data value PPP, som gäller persondata.

- Revideringen av EU:s dataskyddsförordning
- Big Data-strategin (KM), My Data-utredningen (KM)

Informationsproduktionens huvudsakliga former: undersökningar och utredningar (framsyn och bakgrundsteckning) samt jämförelse av verksamhetsalternativ.

1.6. Hur gör man digitala tjänsteekosystem och digitala plattformar till en framgångsfaktor för Finland?

Belopp: 200 000 €

Tidsplan: Information behövs som stöd för beslut om närings- och innovationspolitikens prioriteringar och verksamhetssätt bl.a. vid budgetberedningen under våren 2016 och vid innovationsfinansieringsorganisationernas resultatstyrning. Informationen stöder dessutom beslut som gäller marknadsregleringen av centrala tillämpningsområden under den kommande regeringsperioden.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

En central fråga med tanke på hållbar ekonomisk tillväxt och välfärd är om man i Finland lyckas skapa digitala plattformar som företag som är verksamma i Finland och andra länder bygger sina egna produkter och tjänster på. Via dessa plattformar kan det kanaliseras inkomster till Finland från globala värdenätverk t.ex. inom områdena hälsa och välfärd, utbildning, trafik, bioekonomi och cleantech. Enligt flera forskare kommer betydelsen av digitala plattformar att växa i framtiden. Däremot kommer det att bli en allt större utmaning att uppnå ekonomisk framgång med enskilda produkter eller tjänster.

En digital plattform kan skapas av ett enskilt företag (t.ex. Google och Apple) eller också kan de uppstå i ett ekosystem som är uppbyggt som ett nätverk. När intäktmodellerna ändras bör tjänsternas värde inom alla branscher stanna i Finland. Ekosystemen samlar uppstarts företag, små och medelstora företag, storföretag, forskningsinstitut och andra aktörer över branschgränserna. Ekosystemen fungerar som en mötesplats som ger upphov till innovationer som radikalt förnyar befintliga produkter, tjänster och affärsmodeller. Det nätverksformade samarbete över de traditionella branschgränserna och det snabba gemensamma utvecklingsarbete som ingår i ekosystemen förutsätter att företagen modigt förnyas sig och ändrar sina verksamhetssätt.

De offentliga aktörerna bör främja skapandet av ekosystem och digitala plattformar i synnerhet när (1) de hänför sig till globala kundbehov, (2) det finns starkt kunnande i Finland och (3) det redan håller på att skapas ett företagsdrivet nätverk. För att dessa ska identifieras och de rätta verktygen hittas krävs det att ministerierna och de offentliga aktörerna har snabbare och

flexiblare reaktionsförmåga än nu, eftersom marknaden utvecklas snabbt. Samtidigt behövs förnyelse av verksamhetssätten, för att t.ex. de organisationer som ansvarar för den offentliga finansieringen till forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet och de ministerier som ansvarar för lagstiftningen ska kunna samarbeta friktionsfritt.

Utvecklingen av produkter och tjänster som är avsedda för den globala marknaden innebär betydande lagstiftningsutmaningar, eftersom den nuvarande lagstiftningen inte nödvändigtvis möjliggör nya affärsmodeller som skulle kunna utmana de fördelar som nuvarande aktörer har uppnått. Med en förutseende öppning av marknaden kan man dock skapa en sporrande verksamhetsmiljö för helt nya produkter och tjänster, såsom öppnandet av telemarknaden i Finland visade.

I denna utredning letar man efter metoder genom vilka man i Finland kan utnyttja de modeller för affärsverksamhet som de digitala plattformarna ger upphov till. För att möjligheterna ska kunna utnyttjas förutsätts att de politiska beslutsfattarna snabbt drar upp nya riktlinjer inom närings- och innovationspolitiken, utbildnings- och forskningspolitiken och inom regleringen av marknaden för de viktigaste branscherna (t.ex. kommunikationsmarknaden, trafiken, hälsobranschen). Dessutom behövs ett sammandrag av betydelsen av de digitala ekosystemen och plattformarna och utvecklingsutsikterna för de tillämpningsområden som innehåller störst potential i den globala ekonomin. Sammandraget kan innehålla case-exempel (t.ex. hälsa).

Forskningsfrågor:

- Inom vilka tillämpningsområden i Finland finns de bästa förutsättningarna för att digitala ekosystem och plattformar ska uppstå? Vilka styrkor och svagheter har dessa tillämpningsområden?
- Med vilka åtgärder kan man främja att affärsverksamhet som baserar sig på digitala plattformar och nya arbetsplatser uppstår i Finland och att affärsverksamhet som baserar sig på dessa plattformar växer och internationaliseras (fokus t.ex. på flaskhalsar och acceleratorer inom de tillämpningsområden som har störst potential).

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

- Digital affärsverksamhet är ett av regeringsprogrammets fokusområden.
- Riktlinjerna för närings- och innovationspolitiken, IKT 2015
- Informationssamhällsbalken (KM)
- EU-kommissionen: Jean-Claude Junckers agenda. I den kommande arbetsplanen för forsknings- och innovationsprogrammet Horisont 2020 kommer det starkare än tidigare att ingå digital affärsverksamhet och service (service-orientation). De nationella åtgärderna brådskar för att finländarna ska kunna utnyttja kommande EU-finansiering.

Informationsproduktionens huvudsakliga former:

Framsynsinformation och bakgrundsteckning (internationell jämförelse), jämförelse av verksamhetsalternativ, utvärdering av politiska åtgärder. Innehåller också öppen beredning för insamlande av forskningsaktörers och företags åsikter.

1.7. Styrmedel för utnyttjande av kunnandet: hur säkerställs en effektivare allokering av de offentliga resurserna för forsknings- och utvecklingsarbete?

Belopp: 200 000 €

Tidsplan: Resultaten bör vara tillgängliga vid ingången av 2016.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Den finska konkurrenskraften och välfärden står inför stora utmaningar när det gäller hållbarheten, och någon stark ekonomisk tillväxt är inte sannolik. Välfärd och hållbar ekonomisk tillväxt uppstår även framöver genom att kunskap och kompetens nyttjas fullt ut i företagen, servicesystemen och den offentliga förvaltningen. Finlands offentliga utgifter för forskning och utveckling uppgår till cirka två miljarder euro varje år. I internationella och inhemska utvärderingar och prestandamätningar har det gång på gång konstaterats att Finland är bättre på att skapa immateriellt kompetens- och kunskapskapital än på att nyttiggöra det. Statens revisionsverk har i sina berättelser och rapporter också lyft fram att den övergripande styrningen av forsknings- och innovationssystemet är svag. Enligt revisionsverkets bedömning beror det otillräckliga utnyttjandet av kunskaps- och kompetenskapitalet på svagheter i hanteringen och styrningen av utbildnings-, forsknings- och innovationsverksamheten. Forsknings- och innovationsrådet betonar i sina riktlinjer för perioden 2015–2020 behovet av att stärka det tvärssektoriella samarbetet samt en sådan hantering och styrning av forsknings- och innovationsverksamheten som beaktar de interna sambanden.

Högskolor och andra forskningsorganisationer inom den offentliga sektorn styrs av olika ministerier. Systemet kan göras mer verkningsfullt genom att man samordnar förfarandena för allokering av offentliga forsknings- och utvecklingsmedel inom ramen för gemensamma och sektorsspecifika mål och politiker. På så sätt kan institutionernas roller som forskningsorganisationer, myndigheter och sakkunniga i övrigt göras tydligare. Förfarandena för växelverkan mellan aktörerna inom den offentliga, privata och tredje sektorn å ena sidan och beslutsfattarna inom den offentliga förvaltningen å den andra bör stärkas i syfte att effektivisera kompetensöverföringen. Man bör satsa på att synliggöra kompetens och göra förfarandena för utnyttjande av det immateriella kapitalet mer flexibla, samt tydliggöra politikmålen för FoU-verksamheten, som varierar från sektor till sektor.

Forskningsfrågor:

- Hur kan den övergripande styrningen av forsknings- och innovationssystemet förbättras så att kunskap och kompetens mer effektivt kan omsättas i nya produkter och tjänster?
- Med vilka modeller och vilken verksamhetspraxis kan den övergripande styrningen av forsknings- och innovationsverksamheten fås mer resultatrik, och hur kan Finlands stärka sin ställning bland de länder som ligger i täten i fråga om kunskap och kompetens?
- Hur kan vi förbättra förfarandena för växelverkan för att på så sätt effektivisera kompetensöverföringen?

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Resultatstyrningen inom statskoncernens övergripande styrning

www.2014.vm.fi/vm/fi/13_hallinnon_kehittaminen/01_hallintopolitiikka/01_ohjausjarjestelmat/index.jsp

[Statsrådets principbeslut om en totalreform av statens forskningsinstitut och forskningsfinansiering 5.9.2013](#)

Statsrådets principbeslut om ett utvecklingsprogram för immateriellt värdeskapande 17.4.2014

www.tem.fi/files/39581/vnp_aineettoman_arvonluonnin_kehittamisojelmasta_RU.pdf

Statens revisionsverks berättelse om sin verksamhet till 2012 års riksdag

www.vtv.fi/files/3134/B17_2012_rd_netti.PDF

Uudistava Suomi: tutkimus- ja innovaatiopolitiikan suunta 2015–2020

www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tiede/tutkimus-ja_innovaationeuvosto/liitteet/TIN2014.pdf

Informationsproduktionens huvudsakliga former: Inom ramen för projektet produceras i synnerhet sådan information som stöder genomförandet av strategin, inbegripet lägesanalyser och förhandsutvärdering av de politiska åtgärderna. Det rör sig om en utredning över styrningsförfarandena i fråga om användningen av förvaltningsområdenas FoU-finansiering och metoderna för utnyttjande av finansieringen. I utredningen utvärderas systemet i Finland och den praxis som står till den nya regeringens förfogande i ett internationellt perspektiv. Utredningen skapar en lägesbild för den nya regeringens behov, och tar fram information för utnyttjandet av immateriella värden, utvecklandet av förvaltningen, styrningen av statskoncernen, resultatstyrningen av forskningsanstalterna, högskolorna, Finlands Akademi och Tekes samt ägarstyrningen av statens bolag som sköter specialuppgifter (VTT och CSC).

1.8. Vilket slags kunnande som digitaliseringen förutsätter kommer att behövas i framtiden?

Belopp: 200 000 €

Tidsplan: Åtgärder som krävs för kompetensförsörjningen bör klargöras och inledas utan dröjsmål så att resultat kan fås åren 2015–2016. Åtgärder för att identifiera flaskhalsar och för att fylla eventuella kompetensgap behöver inledas vid ingången av följande regeringsperiod.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Finlands ekonomi kommer också framöver att stödja sig på högkvalitativ forskning och på innovationer och kunnande. En central utmaning med tanke på Finlands tillväxt och konkurrenskraft är att vi kan tillägna oss de fenomen som digitaliseringen för med sig när vi utvecklar verksamhetsmodeller, e-tjänster och affärsverksamhet. För att de ska kunna utnyttjas till sin fulla potential krävs gedigen, sektorsövergripande kompetens såväl inom den offentliga sektorn som inom näringslivet. Informationen behöver koncentreras och åskådliggöras (olika former av data-analys). Samtidigt blir frågor som rör informationens tillförlitlighet (t.ex. kryptologi) ett kärnområde i kompetensutvecklingen. Forskningsorganisationerna utvecklar kompetensen och de kompetensrelaterade tjänsterna. Samtidigt krävs det att alla medborgare förvärvar nya färdigheter och kunskap om hur möjligheterna kan utnyttjas på ett säkert och effektivt sätt i vardagen.

Forskningsfrågor:

- Vilka är de centrala kompetensbehov som digitaliseringen medför i branscher av stor nationell betydelse? I vilka branscher krävs det mer, eller mer högkvalitativ, kompetens än tidigare (inbegriper kompetens i fråga om verksamhetsmodeller, exempelvis kunskap om digitala ekosystem)?
- Vilka är de allmänna grundläggande färdigheter, kunskaper och attityder som digitaliseringen förutsätter och som behövs med tanke på arbetslivet och medborgarnas delaktighet, och hur ska dessa färdigheter förvärvas nu och i framtiden? Vilka allmänna behov av digital kompetens uppstår inom de olika samhällssektorerna som en följd av ökad e-service inom den offentliga förvaltningen?
- Hur främjar digitaliseringen öppenhet inom vetenskap och forskning? Hurudan kompetens bör stärkas hos forskare och forskningsenheter för att Finland ska vara en öppen och attraktiv innovationsmiljö?

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet: Anteckningar i regeringsprogram om digitalisering, IKT 2015 rapporten "21 polkua kitkattomaan Suomeen" (21 vägar till ett friktionsfritt Finland) och projektgruppen OKMICT 2015, IKT-strategin för den offentliga förvaltningen, forsknings- och innovationspolitiska handlingsprogrammet, UKM:s framtidsöversikt, vägkartan för vetenskap och forskning för 2014–2017, utvecklingsplanen för utbildning och forskning 2011–2016, projektet Kansallinen osaamisperustan vahvistaminen (UKM)

Informationsproduktionens huvudsakliga former: Typen av producerad information är framför allt framsynsinformation och bakgrundsteckning (inkl. metaanalys av befintlig information), jämförelse av verksamhetsalternativen samt bedömning av politiska åtgärder.